

Ewa Kwaśniewska

Dobczyce zamek, st. 7, gm. loco, woj.
krakowskie, AZP 106-58/36

Informator Archeologiczny : badania 30, 252-253

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ski. Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Kontynuowano badania prowadzone w 1995 r. w wykopie I – usuwano stożkowaty nasyp gruzowo-ziemny, który otaczał wieżę cylindryczną w połowie jej obwodu. Usunięto 900 m³ gruzu, odsłaniając lico zewnętrzne wieży na długości 12 m. Część nasypu w rejonie muru obwodowego od północy pozostawiono do czasu opracowania planu przystosowania obiektu do ekspozycji.

Odkryto kilka obiektów związanych z gotyckim zamkiem książąt cieszyńskich.

Od strony południowo-wschodniej, na poziomie nasypu, odsłonięto przylegający do wieży cylindrycznej fragment średniowiecznego muru obronnego wewnętrznego, o długości 4 m i szerokości 0,8 m. Mur wykonany został z dobrze opracowanych kamieni wapiennych, kładzionych na zaprawie wapiennej. Obiekt można zidentyfikować na rysunku widoku zamku z 1647 r. W odległości 1,2 m na północ od muru wewnętrznego, równoległe do niego, odkryto fragment bliżej niezidentyfikowanego muru kamiennego z domieszką cegły (pozostałości budynku?). Mur, odsłonięty na długości 4,5 m, ma szerokość 0,6 m. Prace eksploracyjne prowadzone w rejonie odkrytego międzymurza pozwoliły na uchwycenie przebiegu fragmentu zewnętrznego muru obwodowego otaczającego zamek górny oraz na odsłonięcie jego lica wewnętrznego. Odsłonięty fragment miał długość 5 m i szerokość 1,8 m. W rejonie międzymurza odkryto przylegające od południa do muru wieży cylindrycznej pozostałości konstrukcji ceglanej kopulastego pieca. Układ cegieł wyznaczał przebieg jego ścian oraz zarys zniszczonej konstrukcji kopuły. Nawarstwienia mączki ceglanej o miąższości 0,7 m mogą wskazywać, że służył on do wypалу cegły. Obiekt można datować na początek XIX w. Po stronie wschodniej pieca odkryto zachowany na długości 8 m, słaby pod względem konstrukcyjnym mur kamienny szerokości 0,8 m. Jego wysokość od strony północnej wynosiła 2,5 m, od południa opadała do poziomu nasypu. Mur ten wybudowano na gruzowisku otaczającym wieżę cylindryczną. Mógł służyć jako osłona piecowiska.

Pozyskano głównie ceramikę późnośredniowieczną oraz nowożytną. Na uwagę zasługuje, znana z innych badań, kwadratowa płytka posadzkowa z przedstawieniem orła piastowskiego i napisem „Premislaus dei gratia dux Tessinensis” (około 1400 r.) oraz ściankowy kafel piecowy z przedstawieniem orła i datą (1625).

Badania będą kontynuowane.

CZCHÓW zamek, st. 1,
gm. loco,
woj. tarnowskie,
AZP 107-63/1

• zamek późnośredniowieczny

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 27 czerwca do 10 sierpnia przez mgr. Andrzeja Szpunara (Muzeum Okręgowe w Tarnowie). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Tarnowie. Czwarty sezon badań. Przebadano powierzchnię 2 arów.

Kontynuowano odsłanianie murów obwodowych zamku od strony wschodniej i w rejonie wieży – w efekcie uzyskano pełny zarys muru obwodowego wokół wieży zamkowej. Eksplorowano warstwy w ćwiartkach D i C aru II-a metodą plastyczną, pozyskując materiał zabytkowy z poszczególnych poziomów użytkowych.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Okręgowym w Tarnowie.

Badania będą kontynuowane.

Dąbrowa, st. 3,
gm. Klaj, woj. krakowskie

patrz: neolit

Dąbrowa, Boguszyce,
st. st. 4, 5, 6; 15/17,
gm. Oleśnica, woj. wrocławskie

patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

DOBCZYCE zamek, st. 7,
gm. loco,
woj. krakowskie,
AZP 106-58/36

• zamek późnośredniowieczny i nowożytny

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 9 do 27 lipca przez mgr. Ewę Kwaśniewską (Muzeum Archeologiczne w Krakowie). Finansowane przez Muzeum Regionalne PTTK w Dobczycach. Pierwszy sezon badań. Założono wykop weryfikacyjny 1/96 w rejonie starszej, zagruzowanej odkrywki archeologicznej, znajdującej się w północno-zachodnim narożniku wschodniej części obecnego dziedzińca dolnego (dawna „izba wielka”), wewnątrz bliżej nieokreślonego obiektu kamiennego (badania S. Buratyńskiego i R. Zająca w latach 1970-1974). Przebadano powierzchnię 4 m².

Po usunięciu zasypiska obiekt zinterpretowano jako komorę grzewczą pieca typu hypocaustum. Wewnętrzne konstrukcje komory nie zachowały się. Ściany pieca zbudowano z wielkich kamieni piaskowcowych, spojonych gliną. Nosily one ślady silnego przepalenia i okoplenia. Ich wysokość wynosiła około 130 cm. Ściany południowa i północna miały odsadzki na wysokości około 130 cm od stóp fundamentowych. Wewnętrzne wymiary komory wynosiły 250 x 160 cm. Piec dostawiono do północnego muru obwodowego dziedzińca i zachodniej ściany „izby wielkiej”. W ścianie tej znajdował się otwór wybity w starszej zamurówce pierwotnego wlotu do pieca. Do wnętrza komory prowadziły z niego schody ułożone z wtórników architektonicznych (obramień okiennych). Jedyną zarejestrowaną warstwę stanowiło współczesne zasypisko gruzowo-ziemne. Znalezione w nim części piaskowcowej płyty posadzkowej z otworem na wpuszczanie ciepłego powietrza, fragmenty średniowiecznych i nowożytnych cegieł i dachówek, nowożytne płytki posadzkowe, kości zwierzęce i ich fragmenty oraz zabytki współczesne. Zaburzona stratygrafia nawarstwieni nie daje podstaw do datowania obiektu. Jest on młodszy od muru obwodowego i zachodniej ściany „izby wielkiej”.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Krakowie. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Materiałach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

DOBRE MIASTO, st. I,
gm. loco,
woj. olsztyńskie,
AZP 19-60/-

• miasto późnośredniowieczne i nowożytne (XIV-XX w.)

Nadzór archeologiczny, przeprowadzony w dniach od 12 do 20 czerwca przez mgr. Adama Mackiewicza (ARCHEO-ADAM). Finansowane przez inwestora prywatnego T. Szemplińskiego. Pierwszy sezon badań.

Prace prowadzono na terenie działki przy ul. Jana Pawła II, w wykopie budowlanym z 1991 r. o wymiarach 7 x 17 m, wykorzystywanym jako dół odpadowy, zasypany wtórnie do wysokości około 1-1,5 m. Przebadano powierzchnię 119 m².

Usunięto śmieci, oczyszczono i zadokumentowano dwa profile obwodowe wykopu (pominięto profil północno-zachodni, którym była ściana fundamentowa nowo wzniesionego budynku, oraz południowo-wschodni, którego treść stanowiła warstwa zasypowa wykopu). Wykonano rzut poziomy fragmentu muru miejskiego, odsłoniętego w zachodniej części wykopu na odcinku 6,1 m, i dokumentację rysunkową jego lica północno-zachodniego (zewnątrznego), znacznie lepiej zachowanego niż północno-wschodnie (od strony miasta). Mur, którego szerokość nie przekraczała 1,5 m, biegł nieco ukośnie z południowego zachodu na północny wschód. Zachowany strop, częściowo zniszczony podczas prac ziemnych prowadzonych bez udziału archeologa, zbudowany był z cegły gotyckiej układanej w wątku blokowym, zwanym kowadełkowym, co było wyraźnie widoczne w licu północno-zachodnim. Ponieważ wątek ten na terenach dawnego państwa krzyżackiego i „rdzennej” Polski występuje od początku XVI w., mamy tu do czynienia z fragmentem muru, który w tym czasie poddany był naprawie (być może po zniszczeniach wojennych w 1520 r.). Natomiast wątek wendyjski, uchwycony od strony południowo-wschodniej (tzn. od strony miasta), stosowany w Polsce od I połowy XIII do XIV w., wydaje się wątkiem pierwotnym, pochodzącym z okresu wznoszenia murów obronnych w XIV w. Odkryty mur nosi liczne ślady napraw oraz przeróbek związanych z przejściem fortyfikacji miejskich pod zabudowę mieszkaniową – m.in. natrafiono na fragment schodów prowadzących do pomieszczenia piwnicznego. Fundament murów obronnych wykonany był z kamienia polnego łączonego na zaprawę wapienną, podobnie jak w innych wykopach w tym rejonie starego miasta (DM 1, 5 i 7), ze względu na niewielką głębokość badanego wykopu, nie udało się jednak uchwycić poziomu jego posadowienia (co powiodło się w wykopie 5). Zadokumentowano tylko pierwszą warstwę kamieni od strony zewnętrznej (lico północno-zachodnie), natomiast od strony wewnętrznej (lico północno-wschodnie) partii fundamentowej w ogóle nie uchwycono. Ponieważ na odsłoniętym odcinku lico zewnętrzne zostało przebudowane, nie można stwierdzić, czy pierwotnie między warstwą fundamentową (kamienną) a ścianą murowaną z cegły znajdowała się warstwa rolki oddzielającej oba poziomy. Uwzględniając jednak fakt, że w wykopie 5 (na północny wschód od tegorocznego) wystąpiła taka rolka w postaci cegieł układanych naprzemianlegle główkowo na sztorc i wozówkowo na płask, można przyjąć, że znajdowała się także tutaj, zwłaszcza od strony wewnętrznej. Od strony zewnętrznej wątek blokowy wykonany został bezpośrednio nad warstwą kamieni, przy czym pierwsza warstwa cegieł ułożona była w układzie wozówkowym.